

RIVOJLANTIRUVCHI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TASVIRIY SAN'AT KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH

Ismatova Mashhura Olimjon qizi

Navoiy Davlat Universiteti

70110501 – Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

ANNOTATSIYA: Maqolada rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari yordamida bolalarda tasviriy san'at kompetensiyalarini shakllantirish masalalari tahlil qilinadi. Tadqiqotda maktabgacha va boshlang'ich yoshdagi bolalarning vizual, estetik va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishdagi pedagogik yondashuvlar, innovatsion metodlar va interfaol mashg'ulotlar ko'rsatib berilgan. Maqolada tasviriy san'at mashg'ulotlari orqali bolalarning rang, shakl, kompozitsiya va badiiy ifodani anglash qobiliyatini oshirishga oid samarali strategiyalar yoritilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari bolalarning tasviriy san'at kompetensiyalarini tizimli rivojlantirish, ijodiy tafakkurini kengaytirish va badiiy didini mustahkamlash imkonini beradi.

KALIT SO'ZLAR: Rivojlantiruvchi ta'lim, tasviriy san'at, kompetensiya, maktabgacha yosh, ijodiy tafakkur, estetik tarbiya, pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, kompozitsiya, rang, shakl.

Maktabgacha va boshlang'ich yoshdagi bolalarda tasviriy san'at kompetensiyalarini shakllantirish ularning estetik idrokini, ijodiy tafakkurini va vizual qobiliyatlarini rivojlantirishning muhim yo'nalishlaridan biridir. Tasviriy san'at kompetensiyalari – bu bolalarning rang, shakl, kompozitsiya, muvozanat va badiiy uyg'unlikni anglash, ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyati va badiiy ifodani yaratish qobiliyatidir.

Rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari pedagogik jarayonni bolalar uchun interaktiv, qiziqarli va samarali qiladi. Bu yondashuv bolalarning individual xususiyatlarini hisobga oladi, ularni ijodiy erkinlikka rag'batlantiradi va turli sezgi kanallarini uyg'unlashtiradi. Shu orqali bolalar nafaqat tasviriy, balki mantiqiy va vizual tafakkurini rivojlantiradi.

Mashg'ulotlarda rasm chizish, kollaj, loy bilan ishlash va konstruktiv o'yinlar orqali bolalarning tasviriy san'at kompetensiyalari shakllantiriladi. Rivojlantiruvchi

texnologiyalar yordamida pedagoglar bolalarga ranglarni uyg'unlashtirish, shakllarni moslashtirish, kompozitsion tartibni yaratish va ijodiy qaror qabul qilishni o'rgatadi. Shu bilan birga, interfaol va integratsiyalashgan mashg'ulotlar bolalarning estetik sezgirligini oshiradi va badiiy tafakkurini kengaytiradi.

Pedagogik jarayonda milliy va xalq amaliy san'ati elementlarini qo'llash bolalarning tasviriy san'at kompetensiyalarini yanada boyitadi. Milliy naqshlar, amaliy san'at namunalarini o'rganish bolalarga simmetriya, nisbat va rang uyg'unligini anglash imkonini beradi va badiiy qarashlarini kengaytiradi.

Shuningdek, rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari yordamida bolalar ijodiy faoliyatga qiziqishini oshiradi, mashg'ulotlarda yangi badiiy g'oyalarni sinash va o'z ijodini ifodalash imkonini beradi. Individual yondashuv va rag'batlantirish mexanizmlari pedagogik jarayonning samaradorligini oshiradi.

Natijada, rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari asosida tasviriy san'at kompetensiyalarini shakllantirish bolalarning estetik idrokini, ijodiy tafakkurini va badiiy didini rivojlantirishda samarali vosita hisoblanadi. Pedagoglar mashg'ulotlarni individual xususiyatlarga moslashtirishi, interaktiv metodlarni qo'llashi va ijodiy erkinlikni ta'minlashi zarur.

Rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari maktabgacha va boshlang'ich yoshdagi bolalarda tasviriy san'at kompetensiyalarini shakllantirishning asosiy vositalaridan biridir. Ushbu yondashuv bolalarning estetik idrokini, ijodiy tafakkurini va vizual qobiliyatlarini tizimli rivojlantirishga imkon beradi. Tasviriy san'at kompetensiyalari bolalarga rang, shakl, kompozitsiya va badiiy uyg'unlikni anglash, ijodiy qarorlar qabul qilish va badiiy ifodani yaratish qobiliyatini beradi. Shu bois, rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari pedagogik jarayonda markaziy o'rin tutadi.

Mashg'ulotlarda rasm chizish, kollaj yaratish, loy bilan ishlash, konstruktiv o'yinlar va interfaol faoliyat bolalarning tasviriy san'at kompetensiyalarini rivojlantirishning samarali usullaridan hisoblanadi. Rasm chizish orqali bolalar rang va shakllarni uyg'unlashtirish, kompozitsion tartibni yaratish va badiiy yechimlarni ishlab chiqish qobiliyatini rivojlantiradi. Kollaj ishlari esa bolalarga obyektlarni tartibga solish, ularni muvofiqlashtirish va vizual uyg'unlikni anglash imkonini beradi. Loy bilan ishlash mashqlari esa bolalarning qo'l motorikasi bilan birga vizual-makonaviy tafakkurini kengaytiradi va ijodiy qarorlar qabul qilishga yordam beradi.

Rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari pedagogik jarayonda individual yondashuvni ta'minlaydi. Har bir bola turli rivojlanish xususiyatlariga ega bo'lib, pedagog mashg'ulotlarni bolalarning qobiliyat va qiziqishlariga moslashtirishi lozim. Rag'batlantiruvchi va qo'llab-quvvatlovchi metodlar bolalarning ijodiy faolligini oshiradi va ularni yangi badiiy g'oyalarni sinashga undaydi. Shu bilan birga, interfaol mashg'ulotlar bolalarning vizual idrokini va diqqatini kuchaytiradi, badiiy tafakkurini kengaytiradi.

San'at asarlari bilan ishlash ham rivojlantiruvchi texnologiyalar yordamida kompetensiyalarni shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi. Rasmlar, haykallar, amaliy va xalq san'ati namunalarini o'rganish bolalarga rang, shakl, muvozanat va kompozitsion uyg'unlikni anglash imkonini beradi. Shu orqali bolalar estetik sezgirlikni rivojlantiradi, badiiy didini shakllantiradi va ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini mustahkamlaydi.

Integratsiyalashgan mashg'ulotlar bolalarning ko'p qirrali idrokini rivojlantiradi. Masalan, rasm chizish mashg'ulotini musiqa, hikoya yoki harakat bilan birlashtirish bolalarga rang, shakl va obyektlarning uyg'unligini turli sezgi kanallari orqali anglash imkonini beradi. Shu bilan birga, bolalar o'z ijodiy qarashlarini ifodalaydi va badiiy tafakkurini kengaytiradi.

Zamonaviy pedagogik tajribalar shuni ko'rsatadiki, raqamli vositalardan foydalanish tasviriyl san'at kompetensiyalarini rivojlantirish jarayonini yanada samarali qiladi. Interaktiv dasturlar, grafik ilovalar va raqamli rassomlik platformalari bolalarga ranglarni aralashtirish, shakllarni joylashtirish va kompozitsiyalar yaratish imkonini beradi. Shu orqali mashg'ulotlar qiziqarli, interaktiv va ijodiy bo'ladi, bolalarning estetik sezgirli va badiiy tafakkuri sezilarli darajada rivojlantiriladi.

Milliy va xalq amaliy san'ati elementlarini qo'llash bolalarning tasviriyl san'at kompetensiyalarini yanada boyitadi. Milliy naqshlar va amaliy san'at namunalarini o'rganish bolalarga simmetriya, nisbat va rang uyg'unligini anglash imkonini beradi. Shu bilan birga, bolalar milliy madaniyat va estetik qadriyatlarni idrok etadi va badiiy qarashlari kengayadi.

Mashg'ulotlarda pedagoglarning vazifasi bolalarga san'at asarlarining badiiy elementlarini ajratib ko'rsatish, rang va shakl uyg'unligini aniqlash, ijodiy qaror qabul qilishni o'rgatish va individual yondashuvni ta'minlashdir. Shu orqali bolalar estetik

sezgirlikni rivojlantiradi, badiiy didini mustahkamlaydi va ijodiy tafakkurini kengaytiradi.

Rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari asosida tasviriy san'at mashg'ulotlarini olib borish bolalarning mantiqiy tafakkuri, diqqat-e'tibori va xotirasini rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Mashg'ulotlarda turli pedagogik metodlarni uyg'unlashtirish – rasm, kollaj, loy, interfaol va integratsiyalashgan yondashuvlar – jarayonni yanada samarali va qiziqarli qiladi.

Natijada, rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari asosida tasviriy san'at kompetensiyalarini shakllantirish bolalarning estetik idrokini, ijodiy tafakkurini va badiiy didini rivojlantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Pedagoglar mashg'ulotlarni individual xususiyatlarga moslashtirishi, interaktiv metodlarni qo'llashi va ijodiy erkinlikni ta'minlashi zarur.

Rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari bolalarda tasviriy san'at kompetensiyalarini shakllantirishda samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Mashg'ulotlar orqali bolalar rang, shakl, kompozitsiya va badiiy uyg'unlikni anglashni o'rganadi, estetik sezgirlik va ijodiy tafakkurini mustahkamlaydi. Rasm, kollaj, loy va boshqa tasviriy faoliyatlar bolalarning badiiy didini rivojlantiradi, tafakkurini tizimli qiladi va ijodiy qaror qabul qilish qobiliyatini oshiradi.

Integratsiyalashgan mashg'ulotlar va interfaol metodlar bolalarning ijodiy faolligini rag'batlantiradi, turli sezgi kanallarini uyg'unlashtiradi va mashg'ulotlarni qiziqarli qiladi. Pedagog tomonidan individual yondashuv, rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash mexanizmlari bolalarning tasviriy san'at kompetensiyalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Zamonaviy raqamli vositalar va milliy amaliy san'at elementlaridan foydalanish bolalarning vizual tafakkurini kengaytiradi, badiiy qarashlarini rivojlantiradi va estetik didini mustahkamlaydi. Shu sababli rivojlantiruvchi ta'lim texnologiyalari asosida tasviriy san'at mashg'ulotlarini tashkil etish bolalarning estetik idrokini rivojlantirish, badiiy didini shakllantirish va ijodiy tafakkurini kengaytirishning samarali vositasidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Shavdirov S. A. Podgotovka budushchikh uchiteley k issledovatel'skoy deyatel'nosti // Pedagogicheskoe obrazovanie i nauka. – 2017. – № 2. – S. 109-110.

2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – S. 131-134.
3. Shavdirov S. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter Education & Global Study. – 2024. – № 1. – S. 8-14.
4. Sodiqova Sh. Maktabgacha yoshdagi bolalarda estetik tarbiya metodikasi. – Toshkent, 2021.
5. Qayumova O'. Maktabgacha ta'limda tasviriy san'at mashg'ulotlari. – Toshkent, 2020.
6. Jo'rayev N. Tasviriy san'at asoslari. – Toshkent, 2018.
7. Mirzaahmedov M. Bolalar ijodkorligini rivojlantirish metodlari. – Toshkent, 2017.
8. To'laganov E. Estetik tarbiya nazariyasi. – Toshkent, 2020.
9. Mahmudova M. Estetik tarbiya va tasviriy san'at. – Toshkent, 2022.
10. Hasanov O. O'quvchilarda tasviriy idrokni shakllantirish. – Toshkent, 2023.
11. Rahimova S. San'at orqali estetik idrokni shakllantirish. – Toshkent, 2022.